

Sudolski, Zbigniew

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa w 2003 r. : Sprawozdanie z działalności Wydziałów : Wydział I Językoznawstwa i Historii Literatury : Referaty i streszczenia : Wincenty Kraśiński w świetle nowych źródeł [Streszczenie]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 66, 191-193

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„running blaze” może oznaczać ruch unoszący się nad ziemią, odczuwany w intuicji ciągłego postępu. Nowy przekład na język polski jest następujący: „Światło biło z tej rzeki, ponieważ... mówicie Rycerze? Tak, lecz jest to pędzący płomień w powietrzu i mgnienie błyskawicy w chmurach. Żyjemy w tym błysku – niech trwa, póki stara ziemia jeszcze się kręci!”

* * *

Nowe przekłady ukazują nowe perspektywy w interpretacji pism Josepha Conrada. Nie przestają one być pasjonujące wobec nie kończącej się kwestii podbojów najrozmaitszego rodzaju i kwestii dotyczącej modelu władcy, od najdawniejszych czasów wprowadzanego do rozrząsac naukowych, dydaktycznych, społecznych i jednostkowych.

LITERATURA:

1. J. Conrad, *Listy*. Oprac. Z. Najder. Warszawa 1962.
2. J. Ujejski, *O Konradzie Korzeniowskim*. Warszawa 1936.
3. J. Conrad, *Jądro ciemności*. Tłum. J. Polak. Poznań 1994; toż, tłum. I. Socha. Kraków 2000; toż, tłum. B. Koc. Warszawa 2000.
4. *Joseph Conrad-Korzeniowski*. Oprac. R. Jabłowska. Warszawa 1964; na końcu zestawienia przekładów Conrada na język polski, s. 393–404.
5. W. Borowy, *Studia i rozprawy*. Wrocław 1952. Tom 2: Ze studiów nad przekładem, s. 7–178. Przedruk w oprac. Z. Stefanowskiej i A. Paluchowskiego, Warszawa 1983.
6. J. Conrad, *Dziela*. Red. Z. Najder. Warszawa 1972–1974, t. 1–28. Przekłady m.in. W. Tarnawskiego, B. Zielińskiego, H. Carroll-Najder.

Zbigniew Sudolski

WINCENTY KRASIŃSKI W ŚWIETLE NOWYCH ŹRÓDEŁ (streszczenie)

Rezultatem wieloletnich moich poszukiwań i zainteresowań Zygmuntem Krasińskim i jego rodziną były komentowane edycje kolejnych tomów *Korespondencji* autora „Nie-Boskiej komedii” (PIW 1865–1994), opracowanie biografii poety (kolejne wydania: 1977, 1983 i 1997), jak i edycja listów jego żony Elizy z Branickich Krasińskiej (*Świadek epoki* t. 1–4 1995–1996). Ostatnim bohaterem tej zaplanowanej na tak szeroką skalę pracy

poszukiwawczej jest kontrowersyjna postać ojca poety gen. Wincentego Krasińskiego, któremu poświęcona będzie najnowsza książka pt. *Wincenty Krasiński i współcześni. Studia i materiały* (Warszawa 2003). Składać się ona będzie z czterech studiów ukazujących zawirowania polityczne generała, jego udział w Towarzystwie Przyjaciół Nauk, ujawnienia rysów osobowości generała rysujących się w świetle nowych źródeł oraz omówieni^ relacji między ojcem a wielkim synem. Przede wszystkim jednak nowa książka ujawni materiały archiwalne pierwszorzędnej wartości, niekiedy cudem ocalone, pozwalające na przedstawienie generała w możliwie pełnym świetle, wobec zagłady setek dokumentów wraz a pożarem Biblioteki Krasińskich na Okólniku w czasie Powstania Warszawskiego.

W referacie wygłoszonym na posiedzeniu Wydziału I Towarzystwa Naukowego Warszawskiego starałem się scharakteryzować wartość odkrytych materiałów tak dla charakterystyki samego gen. Krasińskiego, jak i epoki, w której, działał. Na szczególną uwagę zasługiwały zachowane relacje z pierwszej dyplomatycznej j podróży generała do Wiednia w 1829 r., w której towarzyszył mu po raz pierwszy syn. Okazuje się, iż podczas audiencji u kanclerza Klemensa Metternicha, jak i u cesarza Franciszka I, generał starał się podkreślić ogromny „entuzjazm Polaków” podczas koronacji cara Mikołaja I na króla polskiego w maju 1829 roku. Wydarzenie to generał tak relacjonował: „Sprzyjała nam przepiękna pogoda. Wszystkie serca unosiły ku temu władcy, wydawało się, iż widzimy anioła, który zstąpił z nieba po to, by modlić się do Wiekuistego za swój lud [...]. Cesarz posiada wszelkie dary natury, jest w nim coś wzniosłego; jest typem Króla Rycerza, który do majestatu purpury dodał coś z ideału dawnych czasów. Cesarzowa łączy swą anielską urodę z wdziękiem porywającym wszystkie serca. Wasza Wysokość może być pewna, że nie ma nikogo, nawet cudzoziemca, kto mógłby zapomnieć ten wielki dzień”.

Oczywiście podczas audiencji nie mogło też zabraknąć pytania dotyczącego przeszłości generała i jego udziału w kampanii napoleońskiej. Indagowany oświadczył, iż „chciałby o tym zapomnieć”, zbliżając się do majestatu cesarza Austrii, ten z kolei wyraził zadowolenie z wyboru carskiego i przysłania do Wiednia człowieka, który z „tą samą wiernością służy nowemu władcy, z jaką służył dawnemu, czyniąc swoją powinność”.

Na szczególną uwagę wśród ujawnionych materiałów zasługuje zachowana korespondencja generała, zwłaszcza z Kajetanem Koźmianem (66 listów z lat 1827–1856), jak i fragment *Dziennika* z lat 1842–1843; cały ten niezwykle materiał potwierdza konserwatyzm generała, jego paniczny lęk i nienawiść do narastającej fali rewolucji europejskiej, zdecydowane odrzucenie umacniającej się orientacji romantycznej, chorej imaginacji

będącej rezultatem szerzących się idei „Hegłów i Schellingów”. Silny krytycyzm cechuje generała zwłaszcza wobec nowej literatury reprezentującej orientację mas, uczącej jedynie jak „zarzynać i mordować”. Dziennik ujawnia dodatkowo styl życia dworskiego, sposób bycia w wirze plotek i próżniactwa elity sprawującej władzę.

Nowe materiały ukazują też ludzkie oblicze generała, jego interwencje u władz w obronie przyjaciół (np. skuteczne starania o powrót z zesłania gen. Franciszka Morawskiego), zdecydowaną walkę wydaną łapownictwu, troskę o urzędników w swych dobrach i przede wszystkim bezgraniczną miłość do jedynego syna, od którego oddziela generała przepaść nowożytnej orientacji politycznej i literackiej ukształtowanej przez romantyzm.

W referacie wygłoszonym na posiedzeniu Towarzystwa Naukowego Warszawskiego zająłem się jednak przede wszystkim przedstawieniem udziału generała w pracach macierzystego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, ukazaniu zachowań Wincentego Krasińskiego w świetle jego wystąpień i korespondencji z Władzami Towarzystwa: Janem Chrzycielem Albertandim, Stanisławem Staszicem i Edwardem Czarnieckim, sekretarzem. Manifestowany patriotyzm generała, pragnienie oddziaływania wychowawczego na młodzież, jak wreszcie buta i awanturnictwo ujawniające się w zatargu z twórcą „Słownika języka polskiego” Samuelem Bogumiłem Linde, to jeszcze jedno potwierdzenie ogromnie złożonej postawy gen. Wincentego Krasińskiego.

WYDZIAŁ II NAUK HISTORYCZNYCH SPOŁECZNYCH I FILOZOFICZNYCH

Przewodniczący: Teresa Dunin-Wąsowicz

Sekretarz: Piotr Dahlig

W okresie sprawozdawczym odbyły się zebrania:

4 III Zebranie administracyjne – przedstawienie kandydatur na nowych członków

1 XII Zebranie naukowe, na którym Jerzy Kaliszuk (Uniwersytet Warszawski) wygłosił referat pt. *Mędrzy ze Wschodu. Legenda i kult Trzech Królów w Średniowiecznej Polsce*.

Oddano do druku pracę Piotra Dahliga *Muzyka Adwentu. Mazowiecko-podlaska tradycja gry na ligawce*.

Zgłoszono dwa wnioski wydawnicze na rok 2004:

Stefan Swieżawski *Zagadnienie historii filozofii*. Projekt reedycji, opinie prof. Juliusza Domańskiego i prof. Zofii Włodek.